

7. Метода носи поруку: учење засновано на задацима у ЕДЦ/ХРЕ

7.1 Недостаци традиционалног грађанског образовања

У традиционалном подучавању усмереном на пренос образовних садржаја, грађанско образовање се заснивало на пружању чињеница и информација ученицима о институционалном оквиру њихове земље. Садржај је био више-мање „безвремен” и могао се систематично обрађивати и тестирати. Са становишта ученика, међутим, није било много разлике између памћења чињеница о парламенту или о различитим врстама слатководних риба – „научено” за тест данас, заборављено сутра. Такав приступ подучавању врло мало доприноси образовању грађана у заједницама заснованим на демократији и људским правима.

7.2 Подучавање кроз и за демократију и људска права захтева активно учење

У ЕДЦ/ХРЕ информације о политичком систему земље имају сврху – оне ученицима омогућавају да у њему учествују (подучавање „за” демократију и људска права). Међутим, учествовање у политици захтева обуку и искуство. Зато у ЕДЦ/ХРЕ сама метода мора носити поруку. Подучавање „о” демократији и људским правима мора имати ослонац у начину на који ученици уче – подучавањем „кроз” демократију и људска права. Ученицима је потребан амбијент за учење који подстиче интерактивно, конструктивистичко учење и вежбање способности. Укратко, ученици морају бити активни и сарађивати – то значи да наставници треба да им омогуће да буду ангажовани и да међусобно комуницирају.

7.3 Задаци – алат помоћу којег наставник подстиче активно учење

Са тачке гледишта наставника, пажљиво осмишљени задаци су главно средство за подстицање активног процеса учења. Обликујући или прилагођавајући наставне задатке, наставник узима у обзир све главне аспекте учења и подучавања: структуру садржаја и циљеве учења, почетне резултате ученика, разумевање и вештине ученика, могућности учења, медије и радну атмосферу у учионици.

ЕДЦ/ХРЕ је у суштини организован као искуствено учење које се заснива на задацима. Приручници II-VI нуде велик број приказа и описа учења заснованог на задацима – обликованих у наставне јединице састављене од четири лекције како би било могуће реално планирање. Учење засновано на задацима обухвата три основне категорије: симулацију стварности, истраживање стварности и стварање. У табели која следи понуђено је неколико примера ових категорија.

Учење засновано на задацима		
Симулација стварности на часу	Истраживање и активно деловање у ситуацијама из стварног живота	Стварање
Играње улога	Интервјуисање стручњака	Презентација
Игре доношења одлука	Интервјуи на улици	Радни лист
Играње игре „Црвена краљица један, два, три”	Анкете и истраживања	Плакат
Конференције	Стажирање	Летак
Ток шоу	Хоспитовање (“job shadowing”)	Зидне новине
Дебате	Проучавање случаја	Видео или музички клип
Саслушања	Учествовање у управљању школом	Интернет страница Презентација
Трибунали	Учествовање у планирању часова	Извештај: вести недеље
		Изложбе Портфолији
Увежбавање вештина		

7.4 Учење засновано на задацима је учење засновано на проблемима

Искуство је показало да ученици у великој мери поштују слободу коју уживају у таквим ситуацијама, као и поверење наставника у њих да ће време ваљано искористити. Ученици уче како да преузму одговорност само ако им је дата слобода да то учине. Ризик неуспеха увек постоји – али, без ризика нема напретка. Чак и ако ученици постигну резултате који су испод очекивања наставника, наставник стиче вредан увид у ниво развоја њихових компетенција као и у њихове потребе за даљим учењем. Процес учења је важан колико и сам резултат.

У учењу заснованом на задацима, ученици се суочавају са проблемима – не само онима који су повезани са садржајем и темом, већ и проблемима организације сопственог рада. Морају их постати свесни, а затим сами пронаћи решење. Захваљујући изазову решавања проблема, сваки облик учења заснованог на задацима пружа много могућности за увежбавање вештина, на пример управљања временом, планирања рада, сарадње у тимовима, прибављања материјала и избора информација, проналажења и коришћења алата, итд. Учење засновано на задацима је флексибилно јер ученици задатак могу прилагодити својим способностима.

7.5 Улога наставника у наставним јединицама учења заснованог на задацима

Учење засновано на задацима блиско је животу одраслих – сви се морамо сналазити без помоћи наставника или ментора. Наставник треба да буде опрезан да не би покварио ту велику прилику за учење помажући ученицима прерано или превише. Наставник има улогу ментора или тренера, уместо традиционалне улоге предавача или испитивача. Карактеристике тако измењеног схватања његове улоге су следеће:

- Наставник прати како се ученици сналазе са проблемима на које наилазе и не би смео брзо да попусти пред молбама да понуди решења. Улога наставника је пре да даје смернице и делимично олакшава задатак, уколико је то потребно. Али, до одређене мере, ученици би

требало да проналазе решења сами, као што ће то чинити и у реалности касније.

- Наставник посматра ученике у раду, имајући на уму две различите перспективе оцењивања – оцењивање процеса учења и резултата рада.²⁷ Ученици током рада пружају непосредни, сирови материјал за процену њихових потреба при учењу. Док ученици раде, наставник предузима прве кораке у планирању будућих наставних јединица ЕДЦ/ХРЕ.
- Наставник може да понуди и да га ученици, ако то затраже, „користе” као извор информација, тако да групи ученика пружи кратка упутства о питању на које је потребно брзо дати одговор. Улоге су замењене – ученици одлучују када и о којој теми желе да чују информације од свог наставника.

7.6 Активно учење захтева накнадно преиспитивање

Учење засновано на задацима се мора преиспитати, а може захтевати и непосредно извештавање, на пример да ли ученике обузимају јака осећања - радост, разочарање, љутња – после играња одређених улога.

Пример: На пленарној седници коју води наставник, ученици размењују идеје и преиспитују своје активности. Шта смо научили? Како смо учили? Која је била сврха учења? Без накнадне анализе, учење засновано на задацима је само активност ради саме активности. У контексту конструктивистичког учења, накнадно преиспитивање је време за апстрактну и систематску анализу и просуђивање. Наставник може дати упутства –појмове, додатне информације – за које је активност учења кроз задатке пружила релевантан контекст.

---

²⁷ Видети Други део, 5. поглавље овог приручника, Радни материјал 3: Перспективе и облици оцењивања.